

Advies

Accreditatieverdrag met Nederland

Sterk door overleg

SERV Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen

Advies accreditatieverdrag

Inhoud

Inhoud.....	2
1. Inleiding en situering adviesvraag.....	3
2. Samenvatting.....	4
3. Advies.....	5

1. Inleiding en situering adviesvraag

De Vlaamse Minister van Onderwijs en Vorming heeft de SERV bij brief van 12 november 2003 gevraagd advies te geven over het ontwerp van decreet houdende goedkeuring van het verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Vlaamse Gemeenschap van België inzake de accreditatie van opleidingen binnen het Nederlandse en het Vlaamse hoger onderwijs ondertekend te Den Haag op 3 september 2003. De SERV kreeg de normale adviestermijn van 1 maand.

Volgens de Memorie van Toelichting is "Accreditatie is een keurmerk verleend door een onafhankelijk orgaan dat aangeeft dat een opleiding aan bepaalde kwalitatieve maatstaven voldoet. Accreditatie vormt het sluitstuk van het bestaande visitatiestelsel en moet bijdragen aan een verdere ontwikkeling van de kwaliteitszorg gericht op meer onafhankelijkheid en transparantie. Internationale samenwerking op het vlak van accreditatie en kwaliteitszorg verhoogt de onafhankelijkheid, de transparantie en de geloofwaardigheid ervan. Een transnationaal systeem van accreditatie draagt in hoge mate bij aan de internationale vergelijkbaarheid van de bachelors- en mastersopleidingen. Een open bestel van hoger onderwijs in Europa is alleen mogelijk als de vergelijking en de erkenning van opleidingen gebeurt op basis van inhoudelijke en kwalitatieve overwegingen. Voor vooral kleine landen is het aangewezen om samen te werken op het vlak van kwaliteitszorg en accreditatie. Vlaanderen en Nederland hebben van meet af aan gekozen om samen te werken. Het decreet van 4 april 2003 bepaalt dat bij een internationaal verdrag het orgaan zal aangewezen worden dat in Vlaanderen de accreditaties verleent en de toets nieuwe opleiding uitvoert.

Dit verdrag vormt geen eindpunt wat de internationalisering van de kwaliteitszorg en de accreditatie betreft. Het plaatst Vlaanderen en Nederland in een sterke positie om in de toekomst een voortrekkersrol te vervullen op dat vlak. De uiteindelijke doelstelling moet zijn te komen tot een kader voor de wederzijdse erkenning van accreditaties en van diploma's, graden en opleidingen in Europa.

De hoofdlijnen van het verdrag zijn de volgende:

- De Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie wordt in het leven geroepen. De instelling heeft een volledige rechtspersoonlijkheid. De zetel ervan is in Den Haag. Nederland en Vlaanderen verbinden er zich toe om deze Accreditatieorganisatie te belasten met de taak om zowel de Nederlandse als de Vlaamse opleidingen in het hoger onderwijs te accreditieren of in het geval het gaat om nieuwe opleidingen aan de toets nieuwe opleiding te onderwerpen.
- De Accreditatieorganisatie neemt besluiten naar Nederlands recht als het gaat om Nederlandse opleidingen. De besluiten van de Accreditatieorganisatie ten aanzien van Vlaamse opleidingen worden beschouwd als administratieve rechtshandelingen naar Belgisch recht.

- De Nederlandse en de Vlaamse minister bevoegd voor hoger onderwijs vormen een comité van ministers dat bevoegd is voor de benoeming van de leden, de goedkeuring van het bestuursreglement, de begroting en de jaarrekening.
- De Accreditatie kent de volgende inrichting : een Bestuur, een dagelijks bestuur, een bureau en een Adviesraad.
- Het Bestuur en het Dagelijks bestuur worden in een 60-40 verhouding samengesteld uit personen voorgedragen door de Nederlandse minister en door de Vlaamse minister. De benoeming is een gezamenlijke verantwoordelijkheid.
- Het verdrag regelt op hoofdlijnen de inhoud van het bestuursreglement.
- Het verdrag regelt de wederzijdse erkenning van de accreditaties verleend aan Nederlandse en Vlaamse opleidingen. Met het oog op doorstroming in het hoger onderwijs.
- Nederland en Vlaanderen dragen bij in het dekken van de kosten van de Accreditatieorganisatie in een 60-40 verhouding.
- Nederland en Vlaanderen bepalen elk afzonderlijk de tarieven die de Accreditatieorganisatie mag aanrekenen aan de instellingen voor het verlenen van accreditaties of voor het uitvoeren van de toets nieuwe opleidingen.
- Het verdrag voorziet in een periodieke evaluatie van het functioneren van de Accreditatieorganisatie ten behoeve van het Nederlandse en Vlaamse Parlement."

2. Samenvatting

De hoofdlijnen van het SERV-advies zijn:

- blijvend bewaken dat de kwaliteit van de opleidingen in Vlaanderen behouden blijft door de controle over de opleidingen bij Vlaanderen te houden;
- het accreditatiesysteem en de toets nieuwe opleidingen moeten kwaliteitswaarborgen verzoenen met soepel kunnen inspelen op actuele maatschappelijke behoeften, nieuwe ontwikkelingen op de arbeidsmarkt, in technologie en wetenschap. Deze elementen moeten dus onderdeel zijn van de accreditatiekaders en de toets nieuwe opleidingen. Externe experts moeten betrokken worden in het accreditatieproces, met name bij de visitatiepanels, in functie van hun expertise als afnemend veld van de betrokken opleidingen. De SERV vraagt de minister in welke mate informatie uit de profielen die met een aangepast format en aangepaste procedure (zie gepland wetenschappelijk onderzoek) zullen worden gemaakt door de SERV i.s.m. de sectoren, zal deel uitmaken van de accreditatiekaders en de toets nieuwe opleidingen en welke de rol van de SERV zal zijn;
- niet alleen voor nieuwe opleidingen, maar ook voor het reeds bestaande opleidingsaanbod zou er zoveel mogelijk synergie nagestreefd moeten worden in het opleidingsaanbod;
- de accreditatie van het bestaande aanbod moet gratis zijn, enkel voor nieuwe opleidingen kan een remgeld worden gevraagd.

3. Advies

De SERV vindt het een goede zaak dat Vlaanderen en Nederland nauw gaan samenwerken op het vlak van accreditatie omdat Nederland op dit ogenblik één van de koplopers is in de harmonisering van het Europese onderwijssysteem en een eigen accreditatieorganisatie heeft opgericht. Er is ook de gemeenschappelijke taal, er is groot vertrouwen in het kwaliteitszorgsysteem dat beide hebben uitgewerkt, en zijn er grote overeenkomsten in de werkwijze en benadering van kwaliteitszorg in het algemeen.

De SERV heeft toch volgende opmerkingen bij de werking van het accreditatieorgaan waarmee moet worden rekening gehouden bij de verdere concretisering van die werking:

- Er dient over gewaakt dat de kwaliteit van het hoger onderwijs in Vlaanderen behouden blijft doordat Vlaanderen voldoende controle houdt over de eigen opleidingen. Het accreditatieverdrag garandeert dit in voldoende mate, o.m. omdat de accreditatieorganisatie ten behoeve van de accreditatie van opleidingen van Vlaamse instellingen een beoordelingskader moet ontwikkelen en een toetsingskader voor nieuwe opleidingen ten behoeve van de toetsing van de generieke kwaliteitswaarborgen zoals die decretaal staan omschreven. Voordat de beoordelings- en toetsingskaders van toepassing worden in de Vlaamse Gemeenschap worden zij door de Vlaamse regering bekrachtigd;
- Een ander aandachtspunt is dat een accreditatiesysteem, nationaal of internationaal niet mag leiden tot een verstarring van het onderwijsaanbod. Onderwijscurricula moeten op regelmatige tijdstippen kunnen worden bijgestuurd en geactualiseerd in functie van actuele maatschappelijke behoeften, nieuwe ontwikkelingen op de arbeidsmarkt, in technologie en wetenschap. Bij het uitwerken van een accrediteringssysteem moet daarom een balans gezocht worden tussen het vastleggen van minimum kwaliteitsvereisten enerzijds en genoeg ruimte voor creativiteit en innovatie anderzijds. Dit moet opgenomen worden in de accreditatiekaders. Maar dit alleen is niet voldoende. Daarom zouden ook externe experts moeten betrokken worden bij het accrediteringsproces, met name bij de visitatiepanels, in functie van hun expertise als afnemend veld van de betrokken opleidingen. De SERV vraagt aan de minister in welke zin informatie uit beroepsprofielen deel zal uitmaken van de kaders en welke de rol van de SERV daarbij zal zijn. In dat verband verwijst de SERV naar de passus uit het Vlaams werkgelegenheidsakkoord dat door de Vlaamse regering is goed gekeurd en waarin het volgende staat "De sociale partners engageren zich om binnen de SERV verder beroepenstructuren en beroeps(competentie)profielen te ontwikkelen voor o.m. onderwijs- en opleidingsverstrekkers, voor EVC, en competentiecentra. Voor het hoger onderwijs wordt een veralgemeende benadering uitgewerkt in het kader van Bologna. De overheid garandeert extra middelen voor de (uitgebreide) beroepsprofielenwerking. De interprofessionele sociale partners engageren zich tot een verdere betrokkenheid van hun sectorale geledingen bij de SERV-profielenwerking en zullen beroepsverenigingen sensibiliseren met het oog op actieve betrokkenheid bij het ontwikkelen beroeps(competentie)profielen (bv. voor welbepaalde beroepen die een opleiding op niveau hoger onderwijs veronderstellen)."

Voor het hoger onderwijs hebben de sociale partners binnen de SERV er zich toe geëngageerd om via wetenschappelijk onderzoek te laten bepalen welk format en welke werkwijze hiervoor pragmatisch het meest aangewezen zou zijn.

- De SERV verwijst ook naar mogelijke culturele/normelijke verschillen tussen Vlaanderen en Nederland (bv aangezien RO verschillend is zal ook de beroepsuitoefening van een architect verschillen vertonen) en vraagt naar de wijze van omgaan hiermee;
- Hierbij aansluitend is het ook belangrijk dat men waakt over de brede maatschappelijke relevantie van de opleidingen. De Vlaamse regering heeft hiervoor decretaal voorzien dat naast de kwaliteitstoetsing door het Nederlands Vlaams Accreditatieorgaan (NVAO), een nieuwe opleiding ook onderworpen wordt aan een macrodoelmatigheidstoets. Vanuit het perspectief van een doelmatige besteding van publieke middelen zal men telkens nagaan of er niet te veel overlappings zijn met het huidige aanbod van opleidingen, of er voldoende vraag is naar afgestudeerden van zo'n opleiding en of ze wel maatschappelijk relevant genoeg is. Deze macrodoelmatigheidstoets is een goede zaak, gezien de toch al grote versnippering van het Vlaamse onderwijslandschap. Niet alleen voor nieuwe opleidingen, maar ook voor het reeds bestaande opleidingsaanbod zou er zoveel mogelijk synergie nagestreefd moeten worden in het opleidingsaanbod. Wat de toets op de maatschappelijke relevantie betreft, stelt de SERV dezelfde vraag i.v.m. de beroepsprofielen en de rol van de SERV als bij de accreditatiekaders;
- De instellingen zullen moeten betalen voor de accreditatie en de toets nieuwe opleidingen (art. 15). De SERV is van oordeel dat de gewone accreditatie zoals ze nu voorligt voor het bestaande aanbod kosteloos zou moeten gebeuren. De facto is de accreditatie immers al een zware kost voor de instellingen in termen van mensen en middelen die moeten worden ingezet voor de voorbereiding. De SERV vindt dat enkel voor de toets nieuwe opleidingen een remgeld dient betaald te worden.